

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. БОГОМОЛЬЦЯ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до практичних (семінарських) занять
ДЛЯ СТУДЕНТІВ

Навчальна дисципліна Педіатрія з дитячими інфекційними хворобами
Галузь знань «Охорона здоров'я»
Спеціальність 222 «Медицина»
Кафедра педіатрії №2

Затверджено на засіданні кафедри педіатрії №1 від 29 серпня 2025 року, протокол №1

Розглянуто та затверджено: ЦМК з педіатричних дисциплін від 29 серпня 2025 року,
протокол №1

Тема заняття: Організація надання неонатальної допомоги в Україні. Медичний догляд за здоровою новонародженою дитиною.

Компетенції:

- Аналізувати причини перинатальної та неонатальної смертності.
- Визначати показання для переведення новонародженого у перинатальні центри III рівня.
- Оцінювати стан новонародженого за шкалою Апгар.
- Оцінювати гестаційний вік новонародженого за допомогою показників нервово-м'язевої та фізичної зрілості шкали Ballard.
- Визначити відповідність фізичного розвитку дитини гестаційному віку.
- Оцінювати наявність ознак дихальної недостатності за шкалою Downes або Silverman.
- Здійснювати медичний огляд новонародженого.
- Визначити план проведення профілактики геморагічної хвороби, вакцинації та скринінг-обстеження дитини.

Мета: Формування фахових компетенцій для досягнення програмних результатів навчання з діагностики, лікування та профілактики захворювань у новонароджених дітей .

Обладнання: манекен новонародженої дитини, набір для штучної вентиляції легень і кисневої терапії, неонатальний стетоскоп, пульсоксиметр, пелюшки, одноразові рукавички, антисептик для обробки рук.

План та організаційна структура заняття

Назва етапу	Опис етапу	Рівні засвоєння	Час
Постановка навчальних цілей та мотивація Контроль вихідного рівня знань, навичок, умінь	Організаційні питання. Тестовий контроль Індивідуальне усне опитування Фронтальна бесіда Мотивація навчання: Основним завданням неонатології є збереження життя і здоров'я дітей у віці від народження до 28 діб життя. Вважається, що цей віковий період людини є найбільш важливим у житті дітей. Знання особливостей неонатального періоду, принципів діагностики та лікування новонароджених сприятимуть покращенню якості життя та забезпеченню подальшого гармонійного розвитку майбутнього покоління. Контроль початкового рівня знань (тестовий контроль та усне опитування): 1.Яке положення щодо здійснення медичного догляду за здоровою новонародженою дитиною в пологовому залі є вірним?	*	60 хв

	А. Відразу після народження дитини акушерка викладає дитину на живіт матері, обсушує голову і тіло дитини стерильними, сухими, попередньо підігрітими пелюшками. Б. Відразу після народження дитини акушерка, замінивши стерильні рукавички, перетискає та перетинає пуповину і перекладає дитину на груди матері. В. Відразу після народження акушерка допомагає здійснити перше ранне прикладання дитини до грудей матері. Г. Відразу після народження дитини акушерка електронним термометром вимірює новонародженому температуру тіла в аксілярній ділянці. Д. Відразу після народження дитини акушерка після обробки рук проводить новонародженому профілактику офтальмії із застосуванням антибактеріальних препаратів. 2. Який крок теплового ланцюжка є вірним? А. Температура в пологовій кімнаті (операційній) 22-24°С. Б. Негайне обсушування дитини відразу після народження підігрітими пелюшками. В. Контакт “шкіра-до-шкіри” повинен бути протягом 30 хвилин. Г. Грудне вигодовування починати через 2 години після народження. Д. Перше купання доцільно здійснити після контакту “шкіра-до-шкіри”. 3. Яка ознака фізичної зрілості за шкалою Ballard характерна для зрілої новонародженої дитини? А. Шкіра желатиноподібна, червона. Б. Багато лануго. В. На підшві складки по всій поверхні. Г. Плоска ареола грудної залози. Д. Вушна раковина м’яка, майже не закручена. 4. Яке правило догляду за пуповинним залишком і пупковою ранкою є невірним? А. Обов’язкове ретельне миття рук.		
--	---	--	--

	Б. Пуповинний залишок не треба накривати пов'язками. В. Нема необхідності обробляти пуповинний залишок антисептиками за умови забезпечення раннього контакту матері і дитини “шкіра-до-шкіри” з подальшим спільним перебуванням. Г. Дитину можна виписувати додому з пуповинним залишком, який не має ознак інфекції, за умови проведення медичним персоналом навчання та засвоєння матір'ю навичок догляду за пуповинним залишком. Д. При забрудненні пуповинного залишку (сеча, випорожнення) обробити антисептиками. 5. Яке правило проведення вакцинації новонароджених проти гепатиту В є невірним? А. Вакцинація здійснюється за умови інформованої згоди матері. Б. Вакцинації проти гепатиту В підлягають всі здорові новонароджені до виписки з пологового будинку. В. Дітям, народженим від матерів з невизначеним або позитивним HbsAg щеплення проводиться відразу після народження (в перші 12 годин). Г. Дітям, що народились від матерів з позитивним HbsAg при наявності специфічного імуноглобуліну проти гепатиту В рекомендовано одночасне його введення з вакциною не пізніше першого тижня у різні ділянки тіла. Д. Новонародженим вакцина вводиться внутрішньошкірно.		
Основний етап Розбір теоретичного матеріалу Курація хворих	Методи формування навичок: професійний тренінг, рішення тестів, типових задач а) демонстрація тематичного хворого викладачем; б) самостійна робота – курація хворих (збір анамнезу, об'єктивне спостереження, опрацювання попереднього діагнозу, складання плану обстеження та лікування); в) клінічний розбір хворого за участю викладача. Диференціальна діагностика,	** * **, ***	120 хв

	оцінка клінічних даних, результатів лабораторно-інструментального дослідження, лікування; г) засвоєння і відпрацювання практичних навичок	*, **, *** **, ***	
Заключний етап Контроль кінцевого рівня підготовки Загальна оцінка навчальної діяльності студента Інформування студентів про тему наступного заняття	Методи контролю навичок: індивідуальний контроль практичних навичок та їх результатів. Аналіз та оцінка результатів роботи. Контроль кінцевого рівня підготовки (ситуаційні задачі): 1. Новонароджена дитина від 1-ї вагітності на 39 тижні, 1-х фізіологічних пологів народилась з масою 3200 г, зростом 52 см. Стан при народженні: шкірні покриви рожеві, акроціаноз, гучний крик, реакція на тактильну стимуляцію активна, наявна спонтанна рухова активність, ЧСС – 130 за хвилину. Оцінити стан дитини за шкалою Апгар (кількість балів), відповідність показників фізичного розвитку гестаційному віку за центильними показниками. До якої групи за гестаційним віком відноситься дитина? Відповідь: Оцінка за шкалою Апгар – 9 балів. Фізичний розвиток дитини відповідає гестаційному віку, маса тіла доношеної дитини відповідає 50-у перцентилю, зріст – 90-у перцентилю. Доношена дитина. 2. Новонароджена дитина від 1-ї вагітності, перебіг якої був ускладнений гестозом, 1-х пологів на 37 тижні народилась з масою 1800 г, зростом 42 см. Стан при народженні: шкірні покриви рожеві, акроціаноз, гучний крик, рефлекторна реакція на відсмоктування з верхніх дихальних шляхів реакція у вигляді гримаси, незначна флексія кінцівок, відсутня спонтанна рухова активність, ЧСС – 100 за хвилину. Оцінити стан дитини за шкалою Апгар (кількість балів), відповідність показників	*	60 хв

	фізичного розвитку гестаційному віку за центильними показниками. До якої групи за гестаційним віком та масою тіла відноситься дитина? Відповідь: Оцінка за шкалою Апгар – 7 балів. Фізичний розвиток дитини не відповідає гестаційному віку, маса тіла менше 10-го перцентилія, зріст відповідає 10-му перцентилію. Недоношена дитина. Мала маса тіла при народженні.		
--	--	--	--

* Ознайомлювальний, **відтворювальний, *** реконструктивний, **** творчий рівні засвоєння.

Рекомендована література:

1. Неонатологія: підручник: у 3 т./Т.К.Знаменська, Ю.Г.Антипкін, М.Л.Аряєв та ін.; за ред. Т.К.Знаменської.-Львів:Видавець Марченко Т.В., 2020. - Т.1.-с.89-113.
2. Уніфікований клінічний протокол вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Респіраторний дистрес-синдром у передчасно народжених дітей», затверджений Наказом МОЗ України від 05.05.2021 № 873 <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0873282-21#Text>
3. Уніфікований клінічний протокол «Початкова, реанімаційна і після реанімаційна допомога новонародженим в Україні», затверджений Наказом МОЗ України від 26 березня 2025 року № 536 <https://www.dec.gov.ua/mtd/pochatkova-reanimacijna-ta-pislyareanimacijna-dopomoga-novonarodzhenym/>
- 4.Основи педіатрії за Нельсоном: у 2 томах. Том 1 / Карен Дж. МаркдANTE, Роберт М. Клігман; переклад 8-го англ. видання. Наукові редактори перекладу В.С. Березенко, Т.В. Починок. Київ: ВСВ «Медицина», 2019. Т1. - с. 223-242.
5. Nelson Textbook of Pediatrics, 2-Volume Set, 20th Edition, 2020 by Robert M. Kliegman, Bonita M.D. Stanton, Joseph St. Geme and Nina F Schor, 5315 p. <https://www.eu.elsevierhealth.com/nelson-textbook-of-pediatrics-2-volume-set-9781455775668.html>
6. Педіатрія (неонатологія, гематологія, ендокринологія): Навчально-методичний посібник / За ред. О.П.Волосовця. – К.: МЕДПРИНТ, 2023. – 432 с.
7. Порядок проведення розширеного неонатального скринінгу, затверджений Наказом Міністерства охорони здоров'я № 991 від 09.06.2022 https://zakononline.com.ua/documents/show/502471___697043

Питання для самопідготовки студента до практичного заняття:

1. Принципи регіоналізації перинатальної допомоги. Перелік медичних показань до направлення новонароджених для надання медичної допомоги в перинатальних центрах III рівня.
2. Послідовність дій при здійсненні медичного догляду за здоровою новонародженою дитиною в пологовій залі.
3. Десять кроків «теплого ланцюжка».
4. Оцінка показників адаптації новонародженого.
4. Алгоритм первинного огляду новонародженої дитини.
5. Оцінка відповідності морфо-функціональної зрілості новонародженого та фізичного розвитку новонародженого гестаційному віку.
6. Оцінка ступеня дихальної недостатності за шкалою Downes та Silverman.
7. Профілактика геморагічної хвороби новонародженого.
8. Правила догляду за пуповиною, пуповинним залишком, пупковою ранкою та шкірою новонародженого.
8. Компоненти спільного перебування, протипоказання до спільного перебування.
10. Вакцинація та скринінг новонароджених дітей.

Методична розробка складена доц. Шевцовою Т.І.